

ODNOSI GROFOVA CELJSKIH I ZAGREBAČKOG GRADECA

Ivan Kampuš

God. 1436. prodali su Rudolf Alben i njegov sin Leonard Fridrihu i Ulrihu II Celjskom Medvedgrad kraj Zagreba sa selima Slanovec i Sv. Jakob i s brodom na Savi. Novi su vlasnici uvedeni u taj posjed iako su protiv te prodaje prosvjedovali predstavnici Zagrebačkog kaptola i izjavili da je Medvedgrad od starine vlasništvo zagrebačke crkve.¹ Za medvedgradskog kapetana Celjski su postavili Nijemca Vilima Štama. Odmah nakon dolaska u Medvedgrad on je uz pomoć svojih najamnika počeo pljačkati trgovce s Gradeca, otimao im robu i zatvarao ih u tvrđavu, a oslobađao tek onda kad su platili veliku otkupninu. Od njegovih nasilnika stradala su i općinska sela Pobrežje i Gračani. Prilikom njihove provale u selo Pobrežje kod Save pričinjena je šteta dvadesetorici seljaka u iznosu od 150 forinti što je kasnije dokazano u toku sudskog postupka kao i to da su Štamovi vojnici napali utvrđeni Gradec, ubili osam građana i jednog slugu a mnogo stanovnika ranili, zarobili i odveli u Medvedgrad.² Međutim, novi gospodari Medvedgrada uznemiravali su i Zagrebački kaptol, pa su predstavnici Kaptola i gradske općine digli protiv njih tužbu. U veljači 1438. god. stigli su u Budim pred kralja Albrehta Habsburgovca knez Ulrih u ime svog oca i svojih ljudi a napose kastelana Vilima Štama, zatim kanonici Ivan i Toma iz Ivanića u ime Kaptola, pa sudac Petar i prisežnik Blaž u ime kraljevske općine Gradec. Tom je prilikom odlučeno da se stranke u sporu pokore presudi Ladislava Gornjanskog i bana Matka Talovca s time da je ona stranka koja ne prihvati presudu bilo djelomično, bilo u cijelosti unaprijed osuđena na gubitak parnice i plaćanje svih troškova.³ Nakon opširne istrage u kojoj su kraljevski suci utvrdili sva počinjena nedjela koja su Vilim Štam i njegovi vojnici nanijeli Gradecu, Ulrih Celjski bio je osuđen da plati u tri navrata svotu u iznosu od 846 forinti⁴ kao naknadu za počinjene štete i odštetu za ubijene i ranjene građane. Već 26. travnja 1438. god. obavijestio je čazmanski kaptol kralja Albrehta da Ulrih Celjski nije u određenom roku položio prvi dio svote u iznosu

¹ I. K. Tkalčić, Monumenta historica liberae regiae civitatis Zagrabiae (dalje MHZ) II, Zagreb 1894, CXCIV.

² Opširno o zlodjelima medvedgradskog kapetana Štama vidi MHZ II, str. CXVIII-CCI.

³ MHZ II, 142, 143.

⁴ O toku sudskog postupka vidi MHZ II, str. CCII-CCVII.

od 300 forinti.⁵ Vjerojatno ni on ni njegov otac nisu općini isplatili taj novac, a nakon Albrehtove smrti nitko ih na to nije više mogao prisiliti. Celjski su se prividno pokorili kraljevoj odluci, prihvatili su od vladara određene suce i uputili svoje predstavnike na sudsko ročište s Gradecom da ih u tom sporu zastupaju i brane. Ali takvo njihovo pomirbeno držanje bilo je uvjetovano drugim događajima. Naime, još 30. studenog 1436. god. podijelio je car Žigmund grofu Fridrihu i njegovu sinu Ulrihu II i svim njihovim nasljednicima titulu državnih knezova u grofovijama Celje i Ortenburg-Strmec. Tako su se Celjski oslobodili feudalne podložnosti Habsburgovcima. Štoviše, oni su ih nadjačali na slovenskom tlu i zatvorili put njihovu širenju prema Jadranu. To je dovelo do dugotrajnog rata s Fridrihom III Habsburgovcem. Češki plemić Jan Vitovec u službi Celjskih pljačkao je sa svojim najamnicima posjede Fridriha i njegovih saveznika u Štajerskoj i Kranjskoj. Rat je završio tek god. 1443. mirom po kojem je, između ostalog, bilo određeno i uzajamno pravo na nasljeđe ako izumre jedna ili druga porodica. No Celjski su vješto iskoristili sukobe među samim Habsburgovcima. Grof Ulrih II ratovao je s Fridrihom, ali je u isto vrijeme bio u dobrim odnosima s Albrehtom Habsburgovcem koji je od 1438. do smrti 1439. god. bio njemački, češki, ugarski i hrvatski kralj. Ulrih je bio njegov namjesnik u Češkoj.

Nakon što je koncem listopada 1439. god. umro kralj Albreht prilikom povratka u Beč, Ugarskom i Hrvatskom zavladała je njegova udovica Jelisaveta, kćerka Žigmundova. Uz nju su pristali grofovi Celjski, neki Frankapani, ali je većina ugarskog plemstva izabrala za kralja Vladislava Jagelovića. Neuspjeh Turaka pod Beogradom i uzmak vojske sultana Murata II omogućio je novom vladaru da započne obračun s pristašama kraljice Jelisavete. S glavninom svojih snaga Vladislav je krenuo u sjeverozapadnu Ugarsku, a Stjepana Banfija uputio je s jednim odjelom vojske u Slavoniju gdje su pustošili najamnici grofova Celjskih. Banfi je prodro do Samobora, ali je 1. III 1441. god. u sukobu s Ivanom Vitovcem, vojskovođom Celjskih bio poražen i zarobljen.⁶ Tada su Celjski sa svojim četama krenuli u Ugarsku, ali su se prije sukoba s glavninom Vladislavljevih snaga, nagodili s vladarem u Sombatelju (19. IV). Obećali su, uz ostalo, da će biti vjerni kraljevi vazali kao posjednici dobara u Ugarskoj za koje im darovnice budu potvrđene i da će za puštanje na slobodu svojih 24 ranije predanih talaca osloboditi sve plemiće zarobljene u bici kod Samobora.⁷

Još u vrijeme dok su čete Celjskih pljačkale po Slavoniji neki njihovi odredi opsjeli su i zagrebački Gradec, koji je u građanskom ratu pristao uz Vladislava. U ime Zagrebačkog kaptola toj su vojsci došla u susret četiri odličnija kanonika koji su vojnike smjestili po kaptolskim kurijama i kućama, a kanonici su im također pomagali savjetima kako da razore i osvoje gradske zidine.⁸ No Gradec je zatražio pomoć od Vladislava, a on je 19. IV 1441. god.

⁵ MHZ II, 152.

⁶ J. Ch. von Engel, *Geschichte des Ungarischen Reichs* III, Beč 1813, 44.

⁷ Engel, *Geschichte*, 45; J. Orožen, *Celska kronika*, Celje 1854, 65.

⁸ MHZ II, 295—96; MHZ X, str. VI.

pisao iz Sombatelja Celjskim »... nescitur qua de causa cives civitatis nostre montis Grecensis diversimode impediretis et perturbaretis...« i upozorio ih da je varoš od starine vjerno služio ugarskim kraljevima, njegovim prethodnicima i da se nikom drugom nije morao pokoravati.⁹ Kralj je odgovorio i općini (6. V) kako je pisao grofovima Celjskim da svoje vojnike moraju povući od opsade grada, a stanovnicima Gradeca obećao je svoju pomoć i zatražio da do dolaska njegovih četa brane grad od nasilja jer će biti oslobođeni od te nevolje. Ali Gradec je bio osvojen prije nego što je stigla najavljena pomoć. Otpor branitelja slomljen je od nadmoćnijih neprijateljskih snaga koje su se prilikom opsade i napada na grad koristile i od kanonika ustupljenim Popovim tornjem.

* * *

Još u toku opsade grada opustošeno je podgrađe Šošarska ves¹⁰ a kad su vojnici osvojili utvrđeni varoš, mnoge su stanovnike zarobili, neke i ubili a njihova dobra opljačkali.¹¹ Tako su Celjski vjerojatno početkom svibnja 1441. god. zavlada li zagrebačkim Gradecom. Već 1442. god. općina naziva u svojim ispravama Fridriha i Ulriha »naši milostivi gospodari« ili »naša gospoda«,¹² Ulriha »naš milostivi gospodar«,¹³ a Katarinu, ženu Ulriha Celjskog »naša milostiva gospodarica«. ¹⁴ Grofovi Celjski zovu Gradec »naš varoš«, a suca »naš gradski sudac«. ¹⁵ Novi gospodari grada prisvojili su i kraljevski porez, godišnji census od 40 maraka,¹⁶ koji je još kralj Bela IV u privilegiju iz 1266. god. odredio kao novčanu obavezu stanovnika Gradeca vladaru a to su potvrđivali i njegovi nasljednici pa i kralj Žigmund svojim ispravama iz 1406. i 1435. godine.¹⁷ Kroz čitavo vrijeme vladanja Celjskih sačuvana je samo jedna namira u kojoj Katarina Celjska potvrđuje da je 1453. god. od

⁹ MHZ II, 183—84.

¹⁰ MHZ VI, 375, MHZ X, str. VI.

¹¹ Vijesti o opsegu pljačke u Gradecu odmah nakon što je varoš bio osvojen saznajemo iz tužbe gradskih predstavnika koji su god. 1465. izjavili pred banom Emerikom Zapoljom da su čete grofova Celjskih osvojile Gradec zbog pomoći koju im je pružio Zagrebački kaptol i optužili su ih za štetu od 20.000 forinti koju su tom prilikom vojnici nanijeli kralju, građanima i stanovnicima varoša (MHZ II, 295, 296). No o teškim danima koje su stanovnici Gradeca pretrpjeli u vrijeme opsade i nakon zauzimanja grada saznajemo iz gradskih zapisnika u kojima se navodi da pojedinci traže izgubljene posjedovne isprave i uzgred spominju kako su nestale. Tako se 1. VI 1442. god. navodi da Antonije izrađivač lukova nije mogao ostaviti pismenu ili usmenu oporuku, jer je »nuperime per quosdam exercituantes... dominorum Friderici et Ulrici... crudeliter et subito interfectus est« (MHZ VI, 364; vidi MHZ II, 270). Iste godine Doroteja i Jeronima poklanjaju zidanu kuću s posjedom i ostalim zgradama samostanu i fratrima u Remetama (ob refugium ipsorum hoc tempore inaccato ad ipsam civitatem zagrabiensem habencium« (MHZ X, 17).

¹² MHZ VI, 421; MHZ VII, 10, 15, 85, 119, 160; MHZ X 38, 47, 66.

¹³ MHZ VI, 363, 422, 461; MHZ VII, 16; MHZ X, 73.

¹⁴ MHZ VI, 422; MHZ VII, 114.

¹⁵ MHZ II, 208, 228, 249, 230.

¹⁶ Kao i ranije općina je prodavala posjede i kuće svojih građana zbog neplaćanja te kraljevske takse (MHZ X, 38, 188, MHZ XI, 9).

¹⁷ I. K a m p u š, Prilog pitanju o poreznom sistemu u Gradecu od XIV do XVI stoljeća, *Radovi Filozofskog fakulteta, Odsjek za povijest* 5, Zagreb 1963, 19, 20.

Jakoba Eberspelha primila 40 maraka denara, to jest godišnji census varoši. A ni tim podavanjima Celjski nisu bili zadovoljni jer se osim kraljevskog poreza navodi i taksa koju je već 1442. god. Ulrich nametnuo gradu.¹⁸ O visini iznosa nove daće i o načinu njezina ubiranja ništa pobliže nije poznato jer dosad nisu pronađeni nikakvi računski zapisi ili drugi dokumenti koji bi nam pružili takve podatke. No budući da se u kupoprodajnim ugovorima navodi u kurijama veličina kupljenog ili prodanog posjeda s kućama i ostalim gospodarskim zgradama koje su se nalazile u gradu ili podgrađu ili bez njih, možemo pretpostaviti da je općina razrezivala građanima varoške daće kao i ranije prema veličini kurije a svim ostalim stanovnicima, koji nisu bili posjednici kurija, određivala je porez na temelju njihovih prihoda.¹⁹

Iz svih sačuvanih izvora jasno proizlazi da su zaplašeni građani poslušno izvršavali sve naloge svojih novih vlastodržaca, jer je Gradec 1441. god. stvarno izgubio položaj kraljevskoga slobodnog grada i svoju samoupravu iako je kao i ranije svake godine birao svoj magistrat, to jest suca, prisežnike i vijećnike. O poslušnosti gradske uprave vodili su brigu povjerljivi ljudi obitelji Celjskih koji su od takva posla imali i velike materijalne koristi. Jedan od istaknutih službenika bio je i neki Sebold Majer. On je 1441. god. kupio kuću i posjed u Opatovoj vesi²⁰ a tek 1443. god. spominje se kao novi građanin Gradeca.²¹ U to je vrijeme vrhovni nadzor nad općinom bio povjeren kapetanu Medvedgrada. Kad je npr. 1445. god. na žalbu prisežnika Blaža, sina Tomina Katarina Celjska odredila novu raspravu u njegovu sporu oko kupnje nekih posjeda, po njezinu je nalogu priključen sudskom vijeću Erhard Hoenbarter, kapetan Medvedgrada a raspravi su prisustvovali Ulrichovi službenici Sebold Majer i Pavle tridesetničar.²² Ili kad je 1448. god. Ulrich lišio časti varoškog suca Martina, sina Tomina, zaplijenio mu svu imovinu a njega zatvorio u Krčki grad, novom su izboru prisustvovali Bernhard Gribingen te Konrad Kacen-

¹⁸ God. 1442. vodio se spor između Stjepana Zajka i Antonija kamenoresca koji je prilikom kupovanja kuće, zgrade i zemljišta ostao dužan 1 forintu, 4 pensa i 5 bečkih denara. Budući da se navedeni Antonije oglušio na sve sudske pozive koji su mu upućeni zbog tog duga, odlučeno je da Antonije gubi novac koji je isplatio Stjepanu za kuću, a starom je vlasniku vraćena kuća uz ostalo i »pro persolutine dacionum tam domini comitis Vrlaci« (MHZ VI, 363). God. 1444. prodana je zidana kuća sa zgradama i podrumom, vlasništvo pokojnog Benedikta Stančića veličine 3/4 kurije zbog neplaćanja »taxarum tam domini nostri regis quam aliorum dominorum nostrorum« (MHZ X, 38). God. 1450. prodana je kuća s gospodarskim zgradama pokojnog Valentina od Davidovca »pro non solutione taxarum tam dominorum nostrorum et taxarum nostrorum communium« (MHZ X, 119). Sličnih slučajeva ima i u drugim godinama.

¹⁹ »Item quidam fundus vacuus mediam curiam in se continens, extra muros et in suburbio civitatis« (god. 1443 — MHZ X, 20); »... domina Katherina... quendam domum suam utramque, tam ligneam quam muratam, simul cum fundis... et pertinentiis suis universis... unam cum media curiam et unam octavam curie ad usum dicte civitatis in se continentem« (god. 1443 — MHZ X, 21).

²⁰ MHZ II, 186, 187.

²¹ MHZ X, 32, 33.

²² MHZ VI, 421, 422.

dorfer i njihovi vojnici.²³ Tada je za suca izabran Konrad Ravsar, varoški prisežnik iz te godine. Tom su prilikom ponovno izabrani i svi raniji prisežnici, a umjesto Ravsara Fabijan literat za novog prisežnika, kao i svi raniji vijećnici s tim da je kao novi dvadeset deveti vijećnik izabran Pavle uzdar.²⁴

Još god. 1445, nakon smrti Matka i Ivana Talovca Celjski su se proglasili slavonskim banovima a ranije pomirenje s Habsburgovcima omogućilo im je da se slobodnije upleću u austrijske, ugarske i balkanske poslove. Protiv njihovih pretenzija istupio je Ivan Hunjadi nastojeći oslabiti njihov položaj u Hrvatskoj i Slavoniji što je, dakako, dovelo do novih ratova. Iako su Celjski 1445. god. oduzeli kanonicima Popov toranj²⁵ i tamo smjestili neke svoje vojnike, ipak je nedovoljna poslušnost gradskog suca Martina kojeg su oni, kao što je spomenuto, 1448. god. skinuli s časti i utamničili zbog »nekih izgređa« pridonijela uz ostalo njihovoj odluci da nadzor nad gradskom upravom predaju osobi u koju su imali ne samo puno povjerenje, nego koja će ubuduće neprekidno boraviti u Gradecu i oslanjati se na posadu smještenu u samom gradu. Zato je 1450. god. imenovan za gradskog kapetana Sebold Majer²⁶ a u to je vrijeme vjerojatno započela i izgradnja njihove kule unutar utvrđene varoši. A novi kapetan obnašao je tu čast u Gradecu, čini se, do Ulrihove smr-

²³ MHZ VI, 461; O tome Tkalčić piše: »da je od god. 1445. kadno Ulrik Celjski postade banom, ciela općina... i njezina uprava bila dana na milost i nemilost banovoj samovolji. Ulrik Celjski najprije skinu suca Martina s njegove časti...« (MHZ X, str. XVII). Ne možemo se složiti s ovakvom Tkalčićevom nepreciznom tvrdnjom jer je, kao što smo u dosadašnjem izlaganju prikazali, općina bila od 1441. godine, to jest od osvajanja grada, potpuno u vlasti Celjskih, a sudac Martin, sin Tomin bio je i 1446. god. izabran za suca i cijele godine obavljao je tu dužnost. Međutim, prilikom ponovnog izbora 1448. god. Ulrik ga je lišio sudačke časti.

²⁴ MHZ VI, 453—462. Pišući o tim događajima Tkalčić tvrdi: »Samosilnici Celjski, naročito grof Ulrik skinuše gradskoga suca, odstraniše neprijazno im poglavarstvo, te postaviše u nj ljude sebi počudne« (MHZ X, str. VI). Međutim, ponovni izbor svih ranijih prisežnika i vijećnika ne govori u prilog takvom mišljenju. Samo za prisežnika Ravsara koji je tom prilikom izabran za suca možemo pretpostaviti da je bio osoba povjerenja. On se poznavao sa Seboldom i njemu je 1441. god. prodao svoj posjed u Opatovoj vesi (MHZ II, 186—87). Svim ostalim članovima gradske uprave bio je postupak sa sucem Martinom dovoljna opomena što se događa s onima koji nisu potpuno poslušni grofovima Celjskim.

²⁵ Kanonici su 10. III 1465. god. izjavili pred kraljem Matijašom Korvinom da su građani Gradeca nagovorili grofove Fridriha i Ulriha da razruše Popov toranj i oni su tom prilikom pretrpjeli više od 5000 forinti štete (MHZ II, 297).

²⁶ MHZ II, 207, 208; Tkalčić piše: »...kad su Celjski skućili gradsku općinu pod svoju vlast (god. 1441.) nametnuvši im svoje ljude za gradske kapetane a naročito nekakvog četnika Sebolda...« (MHZ II, str. LVIII). Međutim iz postojećih dokumenata vidimo da Celjski nisu imenovali gradskog kapetana prije 1450. god. Na takav zaključak upućuje i činjenica da gradski kapetan nije bio prisutan god. 1445. prilikom sudske rasprave o sporu Blaža prisežnika a ni 1448. god. prilikom ponovnog izbora varoškog suca koji su provodili posebni povjerenici grofa Celjskih. Od god. 1443. Sebold Majer spominje se u posjedovnim knjigama i ostalim ispravama Gradeca. Do 1449. god. u izvorima se navodi samo kao Sebold Majer ili gospodin Sebold (MHZ X, 60, 88, 104) a od 1452. do 1456. god. u svakom se zapisu ističe da je on varoški kapetan (MHZ X, 135, 140, 143, 144, 147, 161), dok ga od 1458. god. nazivaju samo Sebold Majer (MHZ X, 178, 181, 205).

ti, te provodio svoju samovolju ali, dakako, izvršavao i naloge svojih gospodara grofova Celjskih.²⁷

* * *

Kroz čitavo vrijeme vladanja Celjskih u Gradecu je svake godine biran gradski sudac. Neki od njih obavljali su tu dužnost po dva ili tri puta, a samo jedan, Martin, sin Tomin bio je nasilno zbačen i utamničen. Svake su godine stanovnici birali i 8 prisežnika te 24 do 29 vijećnika. Prema broju obrtnika neke struke koji su od 1441. do 1456. god. birani za gradske vijećnike zaključujemo da su tada u Gradecu bili brojni postolari, krojači, kovači, uzdari i mesari a bilo je i drugih zanatlija kao npr. zlatara, sedlara, kolara, lukara, brijača, bravara, oklopničara, čistača mačeva itd. Od god. 1445. obrtnici su bili u većini u redovima vijećnika a od god. 1450. i među prisežnicima. Od ostalih zanimanja za vijećnike su birani najčešće trgovci, literati i poljoprivrednici, a za prisežnike također trgovci i literati, no često se pojavljuju i imena građana uz koja nisu upisana njihova zanimanja.

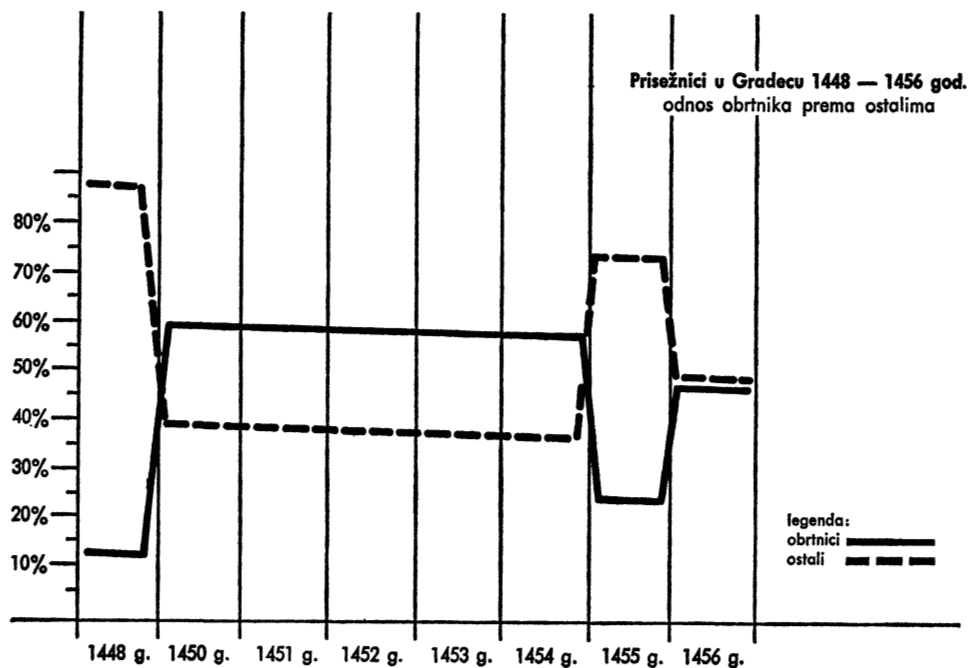
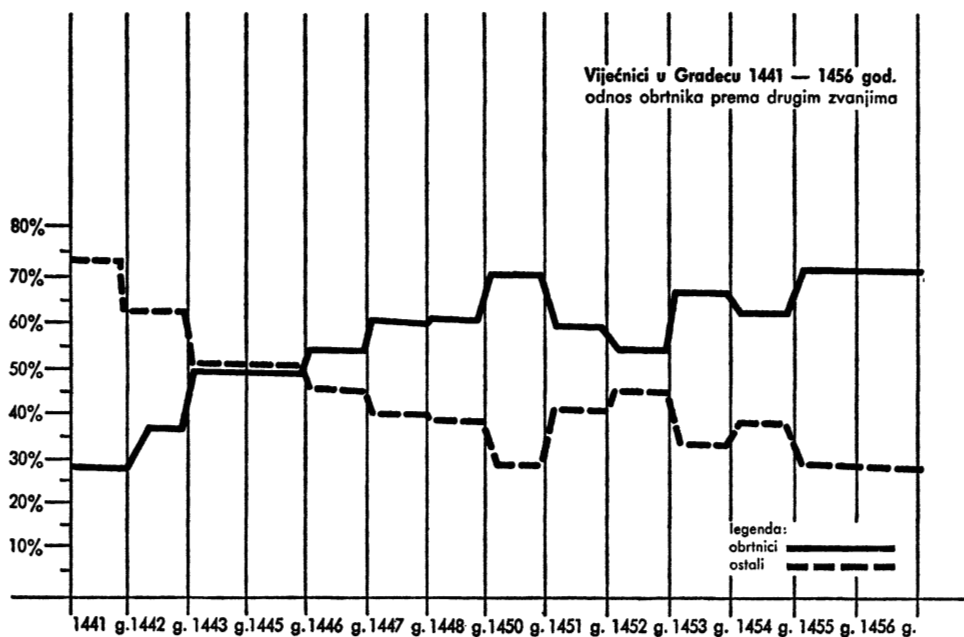
Gradska je uprava nastojala da im i grofovi Celjski kao banovi potvrde neke povlastice koje su stanovnicima Gradeca podijelili raniji vladari. Tako je grof Ulrich u svojoj povelji izdanoj 8. V 1449. god. u Križevcima pozvao sve plemiće i naložio im da na osnovi privilegija kralja Žigmunda ne ubiru nikakve daće od građana i gostiju Gradeca i od njihove robe.²⁸ No ne obazirući se na te povlastice Gradeca, Andrija Hening, gospodar Susjedgrada, optužio je 1449. god. pred Ulrihom Celjskim u Križevcima trgovce iz Gradeca da su na njegovu štetu napustili stari drum kojim su prevozili robu ispod Susjeda i krenuli novim putem preko Vrapča u Stubicu i Krapinu i dalje prema austrijskim zemljama. Predstavnici grada izjavili su u obranu svojih prava da su oni još poveljom kralja Bele IV iz 1266. god. oslobođeni plaćanja maltarine i brodarine, a Hening je izjavio da za svoju maltu ima starija i jača prava koja će naknadno predočiti sudu. Međutim, on to nije učinio nego je, štoviše, na razne načine odugovlačio konačnu presudu, a nije ni odustao od ubiranja maltarine iako je bilo dogovoreno da neće tražiti pristojbe od robe trgovaca s Gradeca dok se spor sudski ne riješi. Kroz čitavo vrijeme vladanja Celjskih otezala se ta parnica a Hening je i Ivana Hunjadija angažirao u tu svrhu. Naime, gubernator je naložio Zagrebačkoj županiji da se parnica odgodi do krunidbe budućeg kralja. Međutim, ban Fridrih Celjski ukorio je 30. studenog 1452. god. Zagrebačku županiju što se pokorila Hunjadijevoj zapovijedi jer ona ne vrijedi i istakao da »nullum alium sciamus et profitemur regem futurum, quam serenissimum dominum nostrum Ladislaum regem modernum, qui iam du-

²⁷ Postavljanje varoškog kapetana god. 1450, izgradnja utvrde u gradu i smještaj stalne vojničke posade vezani su uz ambiciozne političke planove grofova Celjskih. Zauzeti stalnim sukobima sa svojim moćnim protivnicima oni nastoje da Gradec, značajna utvrda u Slavoniji, bude čvrsto u njihovim rukama. Takvu politiku uglavnom vodi osobno Ulrich, čovjek pametan i nasilan, ustrajan i nagao koji ne posjeduje diplomatsku okretnost svog djeda Hermana II, nego se oslanja samo na vojnu silu (F. Baš, Celjski grofi in njihova doba, *Celjski zbornik* 1951, Celje 1951, 18, 19).

²⁸ MHZ II, 202—3.

VIJEĆNICI — OBRTNICI U GRADECU

	sedlari	krojači	uzdari	kovači	lončari	postolari	mesari	kolari	zlatari	lukari	krznari	čist. ma-	bravari	brljači	čohači	oklopni- čari	platnari	kuhari	pojasari	obrotnici vijećnici ukupno	vijećnici ukupno	Isprave
1441.	—	2	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	26	MHZ VI, 342-43
1442.	1	2	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	24	MHZ VI, 359-60
1443.	1	1	2	1	2	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	26	MHZ VI, 380-81
1445.	1	3	2	—	—	—	3	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	12	24	MHZ VI, 414-15
1446.	—	4	2	2	1	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	24	MHZ VI, 438-39
1447.	—	4	2	3	—	1	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	15	25	MHZ VI, 446-47
1448.	—	2	2	4	—	4	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	28	MHZ VI, 453-54
1449.	—	2	3	4	—	4	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	29	MHZ VI, 461-62
1450.	—	2	3	—	—	7	1	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	17	24	MHZ VII, 1-2
1451.	1	—	1	1	1	4	2	1	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	16	27	MHZ VII, 18-19
1452.	—	4	1	—	—	3	1	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	13	24	MHZ VII, 32-33
1453.	—	4	—	5	—	2	2	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	17	25	MHZ VII, 50-51
1454.	—	3	—	1	1	8	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	15	24	MHZ VII, 65-66
1455.	—	3	2	—	1	5	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	1	17	24	MHZ VII, 87-88
1456.	—	2	2	—	1	5	1	—	—	2	—	1	1	—	1	—	—	—	1	17	24	MHZ VII, 104-5

VIJEČNICI - druga zanimanja

GODINA	literati	trgovci	poljoprivred- nici	poreznici	ljekarnici
1441.	1	—	—	—	—
1442.	—	—	—	1	—
1443.	—	2	1	—	—
1445.	2	—	5	1	—
1447.	1	1	—	—	—
1448.	1	3	—	—	—
1450.	—	—	1	—	—
1451.	—	2	—	—	—
1452.	—	2	—	—	—
1453.	1	—	—	—	—
1454.	2	3	—	—	—
1455.	—	—	1	—	—
1456.	—	1	—	—	1

PRISEŽNICI

GODINA	postolari	krojači	čohači	zlatari	literati	trgovci	suknostriče	mesari	krznari	uzdari	kovači	bravari	bez oznake zanimanja
1448.	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6
	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5
1450	—	1	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	2
1451.	1	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	2
1452.	1	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
1453.	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	3
1454.	1	1	—	1	1	2	—	1	1	—	—	—	—
1455.	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	1	3
1456.	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	3

dum legitime coronatus existit...«. Županija je postupila prema banovoj zapovijedi i pozvala na sud Heninga i zastupnike varoške općine a on se nije odazvao niti poslao svog opunomoćenika. Iako ga je Fridrih Celjski kao predsjednik tog suda zbog prkosa kaznio velikom globom od 6 maraka, Hening nije pristupio ni novozakazanom ročištu.²⁹ Potvrđujući povelju Gradecu o oslobođenju svih pristojbi njegovih stanovnika za robu kojom trguju i odzivajući se njihovim željama da se spor s Heningom ne odugovlači, Celjski su vodili računa o ekonomskim interesima Gradeca. Željeli su, naime, da se trgovačka aktivnost stanovnika s Gradeca slobodno razvija jer su u tome vidjeli prvenstveno i svoju korist. A i gradska uprava uporno je nastojala uspješno završiti tu dugotrajnu parnicu³⁰ i zaštititi svoje trgovce koji su kao imućniji građani morali davati veća podavanja gradu iz kojih su se podmirivale ne samo obaveze prema Celjskim nego vjerojatno uzdržavala i vojnička posada u Gradecu. Ostali varoški prihodi kao knežija, te razne daće gradskih kmetova, novac od prodanih nekretnina koje su pripale gradu, bili su skromni i jedva su, čini se, namirivali najnužnije općinske izdatke. Da bi osigurala redovno ubiranje daća od zemljišta, kuća i gospodarskih zgrada, općina ustupa za neznatne iznose činžene posjede nekim građanima a ponekad prodaje i posjede nemarnih poreznih platiša.³¹ O poklonima, raznim olakšicama i oslobođenju od plaćanja varoških daća odlučivala je kao i ranije čitava zajednica, to jest sudac, prisežnici, vijećnici i svi građani. Tako je ona god. 1443. na traženje opata Ivana neki svoj posjed u blizini cistercitskog samostana poklonila tom samostanu i oslobodila ga svih daća,³² a god. 1454. oslobodila je suca Nikolu, Dimitrijeva sina plaćanja 1 forinte od činženog vinograda s time da su njegovi nasljednici bili dužni i dalje davati općini taj census koji je inače pripadao приходима knežije.³³ Na molbu varoškog župnika zajednica je 1455. god. oslobodila svih daća neko zemljište s kućama i vrtom u blizini crkvice sv. Martina u Šošarskoj vesi, koje je Agneza, udovica Tome Konstabela ostavila crkvi sv. Marka.³⁴

Sudske sporove u Gradecu rješavali su prisežnici i sudac. Glavni zakonik za sudski postupak i nadalje je bila Zlatna bula kralja Bele IV, te običajno

²⁹ Vidi opširnije MHZ II, str. CCIX-CCXIII; MHZ II, 228.

³⁰ Matijaš Korvin zabranio je 17. I 1463. god. Doroteji udovici Andrije Heninga da od stanovnika i građana Gradeca ubire maltarinu kod Stubice (MHZ II, 286).

³¹ Godine 1446. ustupljena je Pavlu kovaču činžena kuća i posjed s time da plaća godišnji census od 1 forinte i sve daće (MHZ X, 75). God. 1451. općina je prodala postolaru Filipu za 26 forinti kuću, posjed i zgradu pokojnog postolara Mihajla veličine 1/2 kurije koja je pripala gradu (MHZ X, 124).

³² MHZ X, 28.

³³ MHZ VII, 67.

³⁴ MHZ X, 161. Bilo je i drugih sličnih slučajeva. Tako npr. god. 1456. općina je dala dva pusta vinograda liječniku Nikoli i oslobodila ga plaćanja censusa kroz 4 godine s time da je nakon isteka tog roka morao plaćati općini 1/2 forinte (MHZ X, 169). Bilo je dakako i drugih zajedničkih odluka. God. 1442. je zaključeno da se ispred crkve sv. Marka pričvrsti na kamenom postolju mala mjera (od četvrt kabla) i velika mjera (od dvije četvrti kabla) za upotrebu svih kupaca i prodavalaca kao i za »persolutoribus terragiorum bladi seu cereris« (MHZ VI, 367).

pravo koje se primjenjivalo u onim slučajevima koji u buli nisu bili predviđeni. Sud je one kojima je bila dokazana teška krađa dao objesiti a osobe uhvaćene u paležu kuća i drugih gospodarskih zgrada ili podmetanju vatre spaliti »in loco concremationis maleficorum vulgo Zredysche dicto«. Ako su se za prekršitelje založili neki uglednici, tada je izrečena kazna bila ublažena ili oprostena. Tako je npr. god. 1442. Agneza Pavličević trebala biti zbog krađe obješena, ali je na molbu poštenih ljudi samo protjerana iz grada s time da će dosuđena kazna biti izvršena bude li ikada uhvaćena na varoškom teritoriju. I Elizabeti, ženi Mihajla Zivalića koja je teško ranila svog muža, trebalo je prema izrečenoj kazni odsjeći ruku, ali je na molbu poštenih ljudi samo protjerana iz grada, a god. 1444. Tomi, sinu Galovu koji je bio ulovljen u krađi oprostena je kazna vješanja na molbu Ivana, vranskog priora i brata bana Matka Talovca.³⁵ [Stranke nezadovoljne osudom prisežnika obraćale su se u drugom prizivu starijim sucima i takva praksa, kao što pokazuju sačuvani sudski spisi, bila je uobičajena u Gradecu kroz čitavo vrijeme vladanja Celjskih.³⁶ Samo jednom prilikom god. 1445. prisežnik Blaž, nezadovoljan osudom varoškog suda u svom sporu, zaobišao je starije suce i žalio se grofici Katarini Celjskoj.³⁷ I u ponovljenom suđenju kojem su prisustvovali povjerljivi ljudi Celjskih potvrđena je ranija osuda, pa se Blaž obratio knezu Ulrihu da se u njegovu sporu donese konačni pravorijek. Naime i ranije se nakon presude starijih sudaca nezadovoljni parničar mogao žaliti na kraljeva tovarnika. Međutim, nakon 1441. god. kada je Gradec izgubio položaj slobodnoga kraljevskoga grada, kraljevski tovarnik nije bio više vrhovno sudište za njegove stanovnike a oni koji su bili nezadovoljni presudom starijih sudaca, obraćaju se u žalbenom postupku grofu Celjskom ili osobi koju je on odredio da obavlja tu dužnost.] Tako je postupila i Katarina od Glavnice koja se još prije nego prisežnik Blaž obraća »milostivom gospodinu« grofu Ulrihu »pro finali ipsius cause deliberacione«. ³⁸ Međutim, Ulrich Celjski zauzet svojim velikim planovima da dobije tutorstvo nad maloljetnim Ladislavom Postumom, svojim namjesništvom u Austriji god. 1452—53. i kondotijerstvom u službi Milana, Firence i Venecije³⁹ nije imao vremena da se bavi tako neznatnim poslovima kao što su rješavanje parnica stanovnika Gradeca, pa je umjesto sebe odredio da Sebold Majer rješava sve žalbe u zadnjem prizivu. Andrija krojač bio je posljednji parničar koji se, nezadovoljan osudom starijih sudaca, obratio god. 1456. kapeta-

³⁵ MHZ VI, 401, 412, 407, 357, 358, 254, 404. Na molbu starih sudaca oprostjen je kazne Janko, sin Ivana zvanog Bolje, koji je trebao biti spaljen (MHZ VI, 401).

³⁶ Navodimo sudske rasprave gdje se parničari obraćaju starijim sucima: god. 1441 (MHZ VI, 346, 350); god. 1442 (MHZ VI, 354, 363, 370, 371); god. 1443 (MHZ VI, 388—390, 399); god. 1444 (MHZ VI, 402); god. 1446 (MHZ VI, 440); god. 1450 (MHZ VII, 6, 11); god. 1453 (MHZ VII, 53, 60); god. 1454 (MHZ VII, 68, 70, 77, 80, 81); god. 1455 (MHZ VII, 90, 99, 101, 103); god. 1456 (MHZ VII, 111, 113, 114); god. 1457 (MHZ VII, 116, 119).

³⁷ MHZ VI, 421, 422.

³⁸ MHZ VII, 421.

³⁹ Baš, Celjski grofi, 18—9.

nu Seboldu,⁴⁰ a u prosincu iste godine parničari se žale Katarini Celjskoj, te se od 1458. god. stanovnici ponovno obraćaju kraljevskom tovarniku.⁴¹

Sve svoje poslove gradska uprava rješavala je na način uobičajen i u vrijeme kad je Gradec bio slobodan kraljevski grad, ali dakako samo dotle dok je to odgovaralo grofovima Celjskim. Naime, kad se radilo o njihovim interesima, onda se oni u svom odnosu prema Gradecu i njegovim stanovnicima nisu obazirali na ranije dobivene povlastice. Naprotiv gradska uprava morala je izvršavati sve njihove naloge bez pogovora čak i onda kad su oni bili u suprotnosti s ustaljenim običajima i stečenim slobodama ili, štoviše, štetili ugledu i materijalnoj koristi samoga grada.

Celjski su svojevrijem prisvojili posjede nekih građana, zadržali ih za sebe ili ih poklanjali svojim službenicima zbog njihovih zasluga. Tako je Ulrih, ne plativši ništa, nasilno prisvojio od Marka Čave zidanu kuću sa zemljištem i zgradama i vrt u podgrađu,⁴² a kad je 1448. zatvorio suca Martina, zaplijenio je sve njegove kuće, dućane i posjede.⁴³ Gospodarske zgrade, njive, livade, vinograde, kuće i dućane poklonio je svom službeniku Martinu Cipseru za njegove zasluge,⁴⁴ a dio jedne kuće suca Martina sa zidanim podrumom i dućanima veličine 1/4 kurije darovao je svom kapetanu Bernhardu Gribingenu koji je od drugog vlasnika kupio drugu polovinu kuće za 28 forinti,⁴⁵ pa zatim čitav taj posjed prodao krojaču Andriji Radlaru za 120 forinti.⁴⁶ I Martin Cip-

⁴⁰ Nezadovoljan osudom starijih sudaca Grgur Vrečarić obraća se 23. IX 1453. kapetanu Seboldu (MHZ VII, 61). U zadnjoj sudskoj instanci obraća se Seboldu god. 1455. Marko Čavčaković (MHZ VII, 97) a god. 1456. Andrija krojač (MHZ VII, 109).

⁴¹ O sudskom postupku u vrijeme vladanja Celjskih Tkalčić je zaključio: »Ulrik... je zahtijevao da se stranke nezadovoljne osudom prizivaju na nj, a ne, kako je dotada bio običaj na stare suce; dapače je često i presudu takvih prizivača odgađao dok glavom ne dođe u Zagreb što je strankama bilo na znatnu štetu« (MHZ VII, str. II). Tkalčić, međutim, nije uočio da su se nezadovoljni parničari uvijek obraćali starijim sucima (vidi bilj. 36) nego je na osnovi jednog podatka iz 1458 (MHZ VII, 152), koji je izolirano promatrao, stvorio opći netočan zaključak. Naime, radi se o već spomenutoj parnici prisežnika Blaža kojemu je Ulrih Celjski bio sklon iz nama nepoznatih razloga.

⁴² Marko Čava kupio je 1445. god. od Doroteje, žene pokojnog Tome, vikara zagrebačkog biskupa, palaču iza kapelice Blažene djevice sa zgradama veličine 2 1/2 kurije, vrt u podgrađu i 3 oranice za 350 forinti (MHZ X, 54). God. 1451. spominje se u posjedovnim knjigama da se vrt gospođe grofice nalazio u varoškom podgrađu zapadno od kuće, vrta i gospodarskih zgrada Uršule, kćeri pokojnog Jakoba (MHZ X, 126).

⁴³ Sudac Martin, sin Tomin bio je imućniji građanin u Gradecu. Posjedovao je kuću u blizini kapelice sv. Katarine i zidani dućan u blizini Markova trga (MHZ X, 49, 55). Iz dokumenata nije poznato njegovo zanimanje, ali ulaganje većih iznosa novca u kupnju nekretnina (MHZ X, 49, 50, 55, 63—65) govori o tome da se Martin vjerojatno bavio trgovinom.

⁴⁴ MHZ VII, 139.

⁴⁵ MHZ X, 104.

⁴⁶ MHZ II, 216. God. 1461. po nalogu kralja Matijaša Korvina vraćen je bivšem sucu Martinu dio kuće, dva dućana, polovina podruma i cisterna koje je Ulrih darovao kapetanu Gribingenu (MHZ X, 249, 250), a druga polovina kuće ostala je i dalje u vlasništvu krojača Radlara pa je taj dio god. 1570. njegova udovica poklonila svom drugom mužu, krojaču Stjepanu. Izvršitelji oporuke suca Martina prodali su novom vlasniku drugu polovinu te kuće i ostale pripadajuće nekretnine za 25 forinti (MHZ X, 278, 279).

ser se požurio da unovči svoj dar. Iz izjave koju je dao 28. II 1451. Zagrebačkom kaptolu saznajemo da je za 96 maraka denara prodao općini sve svoje posjede koje je za vjerne službe dobio od grofa Ulriha, i to zidanu kuću s pripadajućom kulom, 5 kmetskih selišta u Gračanima, dva mlina, vinograde, livade i sjenokoše.⁴⁷ Još god. 1446. gradska je uprava na Ulrihov nalog i uz pristanak priora samostana sv. Nikole ustupila neke svoje činžene posjede novim korisnicima s time da su oni morali plaćati samostanu godišnje 40 denara,⁴⁸ a god. 1448. općina je morala pokloniti Tomi trgovcu varoški posjed veličine 1/4 kurije, koji je tako postao i novi varoški građanin.⁴⁹ Ali ni crkveni posjedi nisu bili pošteđeni. Ulrih je darovao svom službeniku Pavlu Valpotu⁵⁰ četiri kmetska selišta, vlasništvo kapelice sv. Duha koji su tek 1492. god. vraćeni ranijem vlasniku.⁵¹

Slično kao Ulrih postupao je i njegov otac grof Fridrih. On je neku kuću s podrumom i zgradama, vlasništvo zlatara Pavla i Dionizija koji su pobjegli iz Gradeca poklonio Laurenciju Sibenbargaru, zlataru i novčaru koji je zatim također taj posjed prodao Filipu zlataru za 50 forinti.⁵²

Ne obazirući se na varoški sud grofovi Celjski naredili su varškoj upravi da oslijepi Mihajla, sina Abrahama iz Kovina »pro certis factis suis nephariis« koje je učinio protiv njih a i protiv općine te da kazne njegove službenike Blaža, sina Petra Kopana i Nikolu, sina Blaža Zalate. Ništa pobliže nije poznato zbog kakvih je to »opakih djela« izrečena takva kazna koja ipak nije izvršena, jer su svi spomenuti na molbe gvardijana franjevačkog samostana, priora samostana sv. Nikole i nekih kanonika upućene Seboldu i gradskoj upravi protjerani sa svih posjeda grofova Celjskih i Gradeca sa zabranom da se nikada ne smiju vratiti niti zadržavati u njihovoj blizini.⁵³ Po nalogu grofa Ulriha

⁴⁷ MHZ II, 216. Iz spomenute izjave Martina Cipsera nije vidljivo jesu li to samo oni posjedi koji su ranije pripadali sucu Martinu ili je on od grofa Ulriha dobio i nekretnine nekih drugih građana. Još god. 1454. spominje se u posjedovnim varoškim knjigama i neki Cipserov vinograd (MHZ X, 155).

⁴⁸ Posjedi veličine 1/4 kurije ustupljeni su drvodjelcu Benediktu iz Blaguše, seljaku Jurju, sinu Petrovu (MHZ X, 73) i Blažu drvodjelcu (MHZ X, 74).

⁴⁹ MHZ X, 94, 95.

⁵⁰ Bio je to, također, jedan od Ulrihovih nasilnika koji je u vrijeme okupacije Gradeca »dum illustri principes cum eorum exercitu prescriptum civitatem montis Grecensis obdidentes impugnassent ab eisdem exponentibus pro manibus ipsorum recepissent« zajedno s Nikolom zlatarom, građaninom Gradeca pljačkao posjede i stvari stanovnika varoši i nanio im štete oko 2000 forinti što saznajemo iz tužbe kojom se god. 1458. općina obratila slavonskim banovima (MHZ II, 270, 271).

⁵¹ Poslije smrti Pavla Valpota te je posjede prisvojio Ivan Tuz, gospodar Medvedgrada, a ranijem vlasniku vratio ih je Ivaniš Korvin na molbu Mihajla, župnika sv. Margarete (MHZ II, 483).

⁵² MHZ X, 93, 94. Po nalogu kralja Matijaša Korvina iz god. 1466. općina je vratila spomenute posjede starim vlasnicima a oni su ih za 38 forinti prodali Matiji od Vrnoca (MHZ X, 256, 257).

⁵³ Bilo je to određeno i to da od spomenutih posjeda moraju biti udaljeni 10 milja (MHZ VII, 16). Ulrih je, također, općini i njezinim građanima nalagao da u njegovu interesu izvršavaju poslove koji su oštećivali druge osobe ili ugrožavali njihovu sigurnost. Zato je kralj Matijaš na molbu gradskog poglavarstva izdao povelju i oprostio sve gubitke, štete i nepravde koje su oni ili njihovi sugrađani bilo kome nanijeli (MHZ VII, 155, 156).

iz Gradeca je bio istjeran i Elija Židov, sin Simonov, poznati lihvar, koji je za posuđene novce primao od građana i stanovnika u zalag različite nekretnine, a zatim ih prodavao da naplati kamate i posuđeni novac.⁵⁴ Sva njegova imovina zaplijenjena je u korist grofa Ulriha, pa je iz tih nekretnina neki vinograd poklonio bačvaru Petru za iskazane zanatske usluge, a kapetan Sebold i sudac Valentin utjerivali su dugove za Ulrihov račun od dužnika protjeranog lihvara.⁵⁵ Kad se, naime, radilo o novcu, Ulrih se upletao i u pitanja nasljedstva pa je god. 1450. odredio da se stvari i nekretnine Jelene Sudić predaju njezinu nećaku dok on o tome ne bude točnije obaviješten, a da se do njegova dolaska u Gradec novac pohrani kod kapetana Sebolda.⁵⁶

Da su grofovi Celjski postupali suprotno ustaljenom sudskom rješavanju nekih parnica u Gradecu, pokazuje već spomenuti slučaj prisežnika Blaža kao i spor trgovca Tome. Naime, god. 1450. na Tomin zahtjev sudac Jakov Ebersperg i prisežnici zadržali su neku robu podanika grofa Martina Frankopana vrijednu 83 forinte. Po nalogu grofa Fridriha Celjskog trebalo je prodati zaplijenjene stvari za 50 forinti i namiriti štetu trgovcu Tomi. Međutim, grof Martin htio je Celjskim izručiti stvarnog krivca koji je bio počinitelj te štete, ali grof Fridrih nije htio pristati na takvo rješenje, nego je ostao kod zatražene zadovoljštine.⁵⁷ Celjski su doveli Tomu trgovca u Gradec i on se u varošu stalno naselio. Oni su vjerojatno po njegovoj molbi odredili takav ishod spora, a gradska uprava i sud su se bez prigovora pokorili njihovu nalogu. Tek nakon smrti Celjskih varoški je sud u obnovljenoj parnici ispravio učinjenu grešku.⁵⁸

⁵⁴ Sve dok ga nije Ulrih dao protjerati iz Gradeca Elija prodaje založene nekretnine (MHZ X, 62, 83, 106, 108, 137, 141, 149, 150, 151), a zanimljivo je da je i Herman II vodio izrazitu antisemitsku politiku (Baš, Celjski grofi, 14).

⁵⁵ MHZ X, 167, 168.

⁵⁶ MHZ II, 207, 208. U tim nesigurnim vremenima neki su se građani povezali s ljudima povjerenja grofova Celjskih. Tako je 11. VI 1446. Benedikt, sin pokojnog suca Divana ostavio zidanu kuću s podrumima u blizini Marijine kapelice veličine 2 kurije, zatim vrt, dva vinograda i tri šume Benediktu de Zolio, zagrebačkom biskupu kao svom adoptivnom ocu s time da on ne može te posjede izuzeti iz varoške jurisdikcije. Biskup se obvezao da neće s tih posjeda protjerati Benedikta prisežnika nego će ga do kraja života dobro hraniti, oblačiti i časno pokopati. Tako je u to vrijeme i zagrebački biskup postao građanin zagrebačkog Gradeca. Slično je postupila god. 1452. i Elizabeta, udovica prisežnika Frica. Ona je darovala Marku Pavšiću, lovcu grofa Ulriha, polovinu svoje kuće, gospodarskih zgrada, vinograd te polovinu vrta u podgrađu zbog iskazanih dobročinstava (MHZ X, 133). God. 1467. Marko Pavšić posvojio je Elizabetu kao majku, a ona njega kao sina uz obavezu da se o njoj brine (MHZ X, 264). God. 1470. Elizabeta se spominje kao umrla, a novi vlasnik (Pavšić) prodao je polovinu kuće i posjeda Simonu literatu s time da je kupac morao obnoviti cijelu kuću (MHZ X, 280, 281).

⁵⁷ MHZ, VII, 180, 181.

⁵⁸ Već god. 1459. obnovljen je taj spor pred varoškim sudom a prisežnici su presudili da nasljednik Tome trgovca mora vratiti 50 forinti oštećenim podanicima Martina Frankopana. Budući da nasljednik suca Jakova i prisežnici iz tog vremena nisu mogli predočiti nikakve odgovarajuće isprave o ostatku tog duga, po odluci suda morali su prisežnici suca Jakova položiti zakletvu da ništa od stvari i novca spomenutih ljudi Martina Frankopana nisu prisvojili te da će nasljednik suca Eberspeka biti dužan nadoknaditi oštećenima preostale 33 forinte (MHZ VII, 180, 181). Iste su godine stari suci potvrdili presudu prisežnika da nasljednik Tome trgovca vrati 50 forinti i odlučili da polovinu svote od 33 forinte plati nasljednik suca Eberspeka a ostatak njegovi bivši prisežnici (MHZ VII, 183). Budući da nasljednici Tome

No najteži udarac Gradecu bilo je postavljanje Sebolda Majera za varoškog kapetana. Kao povjerljiv čovjek grofova Celjskih on je već 1443. god. primljen za novog građanina, jer mu je općina morala ustupiti posjed Leonarda Nijemca, koji je Seboldu dugovao 87 forinti.⁵⁹ I on se bogatio kupujući za male novce posjede onih građana koji nisu plaćali porez ili nekretnine kojima je raspolagala općina, jer su njihovi vlasnici umrli bez zakonitih nasljednika i prodajući kupljene kuće, dućane, gospodarske zgrade, njive, vrlove i vinograde po njihovoj stvarnoj vrijednosti.⁶⁰ Ali pravo lice nasilnika i otimača Sebold je pokazao tek onda kad je postavljen za gradskog kapetana. Slijepo poslušan svojim gospodarima uživao je njihovo puno povjerenje a grofovi Celjski nikada nisu osudili ili osujetili bilo koji njegov postupak u Gradecu. Gradska uprava i varoški sudac poslušno su izvršavali sve njegove naloge pa i takve koji su predstavljali očito nasilje nad stanovnicima varoša. Tako je u tom razdoblju od 1450. do 1456. god. kad je Sebold obavljao dužnost kapetana, u Gradecu nestao i zadnji tračak varoške samouprave. Od tada je novi varoški kapetan još bezobzirnije i češće »kupovao« posjede bilo od građana, bilo od općine i gradska uprava je sve te kupoprodajne ugovore upisivala u svoje posjedovne knjige a ponekad ga je za tako kupljene nekretnine oslobađala plaćanja svih daća te stražarenja i tlake zbog »brojnih dobročinstava« koja je iskazao gradu.⁶¹ Da bi zaokružio svoje imanje u podgrađu, Sebold je desetorici vlasnika oduzeo njihove posjede i kuće u Šošarskoj vesi veličine 1/4 do 1/2 kurije. Na predaju gruntovnih isprava prisilio ih je na taj način što se nekima grozio zatvorom⁶² a druge je utamničio ili ih je predao varoškom sucu Nikoli, sinu Dimitrija koji ih je također stavio u zatvor dok nisu Seboldu predali svoje posjedovne isprave⁶³ i kao naknadu primili neznatne novčane iznose. Tako je kovač Klement u strahu od zatvora primio od Sebolda 100 denara, iako je svoj posjed kupio za 8 forinti, kovač Antun morao je prodati svoje nekretnine i kuću za 100 denara iako je sam platio za njih 16 forinti, a Cecilija Moslavčić primila je samo 50 denara za posjed koji je njezin pokojni muž kupio za 16 forinti.⁶⁴ Budući da je Sebold u Šošarskoj vesi kupio od Jurja,

trgovca nisu na brojne opomene platili dosuđenu svotu, općina je za 25 forinti prodala njihove posjede starijem sucu Antoniju, sinu Tominu, i to drvenu kuću i vrt pokraj crkve sv. Margarete i obećala da će ga na vlastiti trošak braniti u mirnom uživanju tog posjeda (MHZ X, 206) a ostatak od 25 forinti isplatila je oštećenima iz vlastitih sredstava (MHZ VII, 185).

⁵⁹ Posjed Leonarda Nijemca sastojao se od kuće, dvaju dućana, podruma, cisterne i ostalih zgrada (MHZ X, 32, 33).

⁶⁰ God. 1444. Sebold je za 3 forinte kupio kuću Marka zvanog Pedko i Tome iz Vukomerca (MHZ X, 44), a prodao ju je god. 1447. God. 1446. prodao je posjed Leonarda Nijemca za 200 forinti. Za slične takve poslove vidi također MHZ X, 88, 104.

⁶¹ MHZ X, 135, 143.

⁶² MHZ VII, 134, 135, 138.

⁶³ Emerik kovač i Antun kovač bili su u zatvoru, a Ceciliju Moslavčić Sebold je zadržao u gradskoj vijećnici dok mu nije predala posjedovne isprave (MHZ VII, 136, 137). Kovač Valentin predao je svoje gruntovne isprave, jer je njega i ženu htio zatvoriti u kulu (MHZ VII, 136).

⁶⁴ MHZ VII, 134, 137. Vidi, također, MHZ VII, 137, 138. Svi su se ti posjedi nalazili u Šošarskoj vesi, a graničili su na istoku s potokom Medveščakom a na zapadu s velikom cestom. Većina vlasnika bili su kovači pa su neki na tom prostoru vjerojatno smjestili svoje zanatske radionice.

sina Blaževa, mlinara i drvodjelca, posjed s mlinom, kućama i zgradama za 34 forinte, a do njega jedan posjed s kućom i gospodarskim zgradama od obitelji pokojnog Tome Dragaša za 5 forinti, to je općina 31. siječnja 1452. upisala tu promjenu vlasništva u svoje posjedovne knjige,⁶⁵ a mjesec dana kasnije izdala mu je nove gruntovne isprave za posjede i kuće veličine četrnaest četvrtina kurija koje je Sebald nasilno prisvojio od deseterice vlasnika u Šošarskoj vesi.⁶⁶ Ti novostečeni posjedi graničili su na jugu s njegovim ranije kupljenim nekretninama, na sjeveru s posjedom i kućom djece i nasljednika pokojnog Antonija Moslavčića, na istoku s potokom Medveščakom, a na zapadu s velikom cestom.⁶⁷

I nakon 1452. god. kapetan Sebald je od gradske uprave na sličan način nabavljao posjede i činžene zemlje za koje nije trebao plaćati prihod gradu⁶⁸ »zbog svojih dobročinstava i usluga« a kupovao je i kuće, gospodarske zgrade, vrtove i ostalo.⁶⁹ No takva njegova neograničena vlast nad gradom⁷⁰ trajala je samo do smrti njegova zaštitnika i gospodara grofa Ulriha Celjskog. Naime, Ladislav, sin Ivana Hunjadija bio je žestok Ulrihov protivnik pogotovo kad je grof Celjski poslize smrti njegova oca postao kraljevski namjesnik u Ugarskoj (1456). Ta njegova nova politička stremljenja dovela su do jačanja otpora ugarskog plemstva protiv »stranca« Ulriha. Kada je Ulrih II stigao u ljetu 1456. u Beograd da sudjeluje u borbi protiv Turaka, ugarski plemići pod vodstvom Ladislava Hunjadija ubili su ga u beogradskoj tvrđavi. Smrt posljednjeg Celjskog

⁶⁵ MHZ X, 135.

⁶⁶ Kralj Ladislav navodi u svojoj povelji od 1. IX 1457. da je Sebald prisvojio u Šošarskoj vesi 14 posjeda ili sesija (MHZ II, 255). Međutim, riječ je samo o 10 posjeda veličine 14 četvrtina kurija što je vidljivo iz gradskih posjedovnih knjiga (MHZ VII, 134—138). Na osnovi tih vijesti Tkalčić tvrdi da je Sebald »gradskoj općini oteo četrnaest zemljišta u njezinu podgrađu u Šošarskoj ulici te ih svojim ljudem ili prodao ili raspoklonio« (MHZ II, str. XLVIII). No za takav njegov zaključak nema nikakvih potvrda u posjedovnim varoškim knjigama. Naprotiv prilikom sudskog postupka da se vrate oteti posjedi prijašnjim vlasnicima nikad nije spomenuto da je Sebald bilo kome prodao ili poklonio nekretnine u Šošarskoj vesi.

⁶⁷ MHZ X, 143, 144.

⁶⁸ Gradska uprava poklonila je 1452. god. kapetanu Seboldu činženu sjenokošu bez plaćanja censa (MHZ X, 144). No on je uživao i neke druge posjede za koje nismo mogli utvrditi kako ih je stekao. To se odnosi i na njegovu kuću izvan Mesničkih vratiju koju je kralj Ladislav poklonio svom notaru Ivanu iz Gradeca (MHZ II, 254, 255).

⁶⁹ Sebald je 1453. god. kupio od Andrije Repeše komad vrta za 60 denara (MHZ X, 147), a kad je spomenuti građanin umro, sudac i prisežnici prodali su mu njegov preostali posjed, i to staju s vrtom te mali vinograd (MHZ X, 161). Tu kupovinu Sebald je proširio, jer mu je trgovac Blaž Vugrinović, susjed Repešin, prodao vrt i staju (MHZ X, 161).

⁷⁰ Koliko se u to vrijeme srozao ugled varoške uprave pokazuje i ovaj slučaj. Neki Ivan, Sebaldov rođak, kupio je 1455. god. vrt i tražio od suca Valentina da mu izda posjedovni list. Tada ga je sudac opomenuo da se mora zakleti »ut ipse domino nostro temporalis pro tempore super nos consitito et tandem comunitati nostre fidelis esse debuisset...« a on je na to odgovorio da bi se htio zakleti da općini nikad neće biti vjeran do kraja života (MHZ VII, 86). Iznoseći taj primjer Tkalčić tvrdi da je Sebaldov rođak morao pred sudom priseći da će »biti vjeran i kralju i općini...« (MHZ VII, str. III). Međutim iz citirane isprave je očito da nije riječ o kralju nego o Ulrihu Celjskom koji je bio gospodar Gradeca. Već 31. I 1456. Ivan je prodao taj vrt liječniku Nikoli za 10 forinti (MHZ X, 168, 169).

bila je presudni događaj za daljnju sudbinu zagrebačkog Gradeca. Nadzor nad varošem preuzela je njegova žena Katarina koja je odmah ograničila vlast dotad svemoćnog kapetana Sebolda. Grofica je odredila da se parničari nezadovoljni osudom starijih sudaca u žalbenom postupku⁷¹ obraćaju njoj, a ne više kao ranije na varoškog kapetana. Otada je varoška uprava saobraćala s njom preko svojih izaslanika i od nje primala naloge.⁷² Tako je Katarina čvrsto zagospodarila Gradecom oslanjajući se na svoju gradsku posadu i svoje vojnike u susjednom Medvedgradu. O tome najočitije govori i slučaj plemića Marka Čave. Kad je on nakon Ulrihove smrti ušao u posjed svojih nasilno oduzetih nekretnina, Katarina Celjska ponovno je silom zauzela sve njegove posjede i nije ih htjela vratiti ni na česte zahtjeve plemića Marka niti na kraljevu zapovijed.⁷³ Ali varoška uprava nastojala je svim snagama da se konačno riješi vrhovništva omražene obitelji i stekne svoje ranije slobode, svjesna činjenice da je Ulrihovou smrću definitivno slomljena njezina politička moć. Da omete takve njihove namjere i da zaplaši građane, kastelan Medvedgrada Bogovac Milaković sa svojim Rašanima po nalogu Katarine Celjske uznemiruje u ljeto i jesen 1457. god. stanovnike Gradeca, otima njihove stvari, silom prisvaja konje i volove,⁷⁴ zlostavlja neke građane i zatvara ih u Medvedgrad. No to su ipak bili uzaludni pokušaji jer je kralj Ladislav Postumus 1. IX 1457. javio banu Ivanu Vitovcu od Grebena da je ponovno primio Gradec u svoje ruke i povjerio građanima da sami upravljaju svojim gradom. Drugim svojim pismom vladar je obavijestio i Katarinu Celjsku da je Gradec predao na upravu njegovim građanima i zapovijedio da razruši utvrđicu koju su grofovi Celjski dali nekoć sagraditi za svoju posadu unutar zidina varoša. Ladislav je naložio i banu Vitovcu da pruži građanima pomoć kako bi oni sami mogli razrušiti tu utvrdu.⁷⁵ Katarina Celjska se pokorila doduše kraljevu nalogu i ustupila stanovnicima Gradeca ne samo utvrđicu nego i upravu nad varošem, ali su se građani i nadalje osjećali nesigurno i ugroženo, jer im je prijetila opasnost iz Medvedgrada koji je i dalje ostao u njezinoj vlasti i u kojem su boravili vojnici neprijateljski raspoloženi prema Gradecu.⁷⁶ Zbog toga se općina obratila za pomoć novom kralju Matijašu Korvinu pa je 30. siječnja 1458. Mihajlo Silađi u njegovo ime naložio banu Vitovcu da općinu i njezine stanovnike brani i štiti »contra quoslibet illegitimos impetitores« i da je sačuva u onim pravima i običajima koja je uživala za vrijeme vladanja ranijih vladara.⁷⁷ Tek kad je god. 1461. Katarina Celjska uz ostale svoje gradove prodala i Medvedgrad te napustila zemlju, nestalo je konačno one sile koja je više od dva desetljeća spu-

⁷¹ MHZ VII, 114.

⁷² MHZ II, 249.

⁷³ MHZ VII, 140. Iz javnog prosvjeda Marka od Čave saznajemo da je on zbog tog nasilnog oduzimanja svojih posjeda pretrpio štetu za više od 500 forinti (na i. mj.).

⁷⁴ MHZ II, str. CCVII—CCVIII.

⁷⁵ MHZ II, 252, 253.

⁷⁶ Katarina Celjska držala je Medvedgrad do svibnja 1461. god. kad ga je uz ostale gradove prodala Ivanu Vitovcu te Žigmundu i Baltazaru Veisprijahu za 62.000 forinti (MHZ II, 279, MHZ II, str. CCVIII).

⁷⁷ MHZ II, 261.

tavala raniju gradsku samoupravu i ograničavala osobnu slobodu njegovih stanovnika.⁷⁸

Još u rujnu 1457. god. kralj Ladislav je poklonio Ivanu od Gradeca neki posjed Sebolda Majera kod Mesničkih vratiju »jer je počinio veleizdaju predstavši stranci Fridriha III i kao takav u kraljevini mnogo šteta nanio«. Ali i sam vladar nije bio u to potpuno siguran⁷⁹ jer su ga o postupcima nasilnika Sebolda obavještavali oni ljudi koji su materijalno bili oštećeni u vrijeme strahovlade njegove i njegovih gospodara na Gradecu. Tom je prilikom vladar također naložio da se građanima vrate oni posjedi koje je Sebold nasilno oteo u Šošarskoj vesi. Već 16. rujna iste godine pozvani su na sud Martin Cipser na traženje suca Martina, sina Tomina zbog posjeda koje mu je darovao Ulrih Celjski i Sebold Majer na traženje suca Nikole te Barnabe Grabarića, Mirka, Valentina i Blaža kovača i ostalih njihovih susjeda zbog nasilno oduzetih posjeda u Šošarskoj vesi, a Ivan iz Gradeca i njegov brat Andrija pozvali su na sud Sebolda Majera i Erharda Hoenbarta. Dakako da se nijedan od pozvanih nije ni nakon trećeg sudskog poziva odazvao, pa je sud u njihovoj odsutnosti donosio odluke o vraćanju nasilno oduzete imovine njihovim ranijim vlasnicima. Tako je varoški sud 25. XI 1457. oduzeo Seboldu posjede u Šošarskoj vesi i pozivajući se na kraljev nalog vratio ih ranijim vlasnicima nakon što su oni ili njihovi nasljednici bilo svjedocima, bilo polaganjem zakletve dokazali svoje pravo nad otetim nekretninama. Istog dana vraćeni su i posjedi bivšem sucu Martinu koje je Ulrih Celjski poklonio svom službeniku Martinu Cipseru,⁸⁰ te posjedi Marku Čavi, koje je Ulrih zadržao za sebe i za svoju ženu Katarinu.⁸¹ Međutim, i nakon svih tih osuda Sebold je u Gradecu i nadalje posjedovao brojne nekretnine i, štoviše, bez smetnje ih prodavao. God. 1458. prodao je oranicu u Tratini veličine 8 dijeta za 10 forinti i kuću veličine 1/2 kurije za 8 pensa denara a god. 1460. prodao je vrt, vinograd, staju i kuću čak za 45 forinti.⁸² Uzalud je bivši sudac Martin priječio Sebolda svake godine u gradskoj vijećnici od prodaje i otuđivanja njegovih posjeda, a ostale građane od kupnje, općinske uprave nisu uvažavale njegove prosvjede nego su unosile kupoprodajne ugovore u varoške posjedovne knjige iako su dobro

⁷⁸ Tkalčić je smatrao da je gradskoj općini odlanulo kad je Ladislav Hunjadi dao ubiti Ulriha Celjskog (MHZ II, str. CCVII). On je, nadalje, tvrdio da je nakon te Ladislavljeve zavjere nestalo »i moći kako kapetana Sebolda tako i njegovoj družbi... osim toga kraljevim nalogom bi povraćeno svim ono, što im je s ovoga nasilja bilo oteto« (MHZ VII, str. III; MHZ X, str. XIX). Ova Tkalčićeva ocjena ne uzima u obzir da je Katarina Celjska poslije Ulrihove smrti sama zavládala Gradecom i oslonjena na vojničku silu nastavila sve do jeseni 1457. politiku svoga muža, ali je na kraljev nalog konačno morala vlast u gradu prepustiti samim građanima. I događaji poslije 1457. god. očito govore da je općini odlanulo tek 1461. god.

⁷⁹ MHZ VII, str. XLVIII, XLIX, 254.

⁸⁰ MHZ VII, 131, 132, 134–139; MHZ X, 182.

⁸¹ MHZ VII, 141. U odluci o povratku tih posjeda rečeno je da je Ulrih nešto darovao i svojim službenicima (MHZ X, 141). Međutim u varoškim posjedovnim knjigama nisu ubilježeni nikakvi vlasnici kojima je Ulrih darovao neke posjede otete Marku Čavi. A i sam Čava navodi u svojoj izjavi da je njegove nekretnine držao Ulrih do svoje smrti, a zatim ih je ponovno silom prigrabila njegova žena Katarina (MHZ VII, 140, 141).

⁸² MHZ X, 180, 181, 205.

znale da je Sebold stekao te nekretnine iskorištavajući svoj raniji položaj u Gradecu. Postupali su tako zbog toga što su mnogi ugledni i utjecajni građani bili kompromitirani svojom suradnjom s bivšim varoškim kapetanom a ostali su se još uvijek bojali tog silnika koji je i dalje uživao podršku bivših pristaša grofova Celjskih. Zato je i stariji sudac Martin mogao tek nakon Seboldove smrti dignuti tužbu protiv njega za nasilno oduzetih 300 bačava vina u vrijeme kad je Ulrich zbacio Martina sa sudačke časti i zaplijenio sve njegove posjede. U tom su sporu prisežnici dosudili da za naknadu te štete sudac Martin zaplijeni neke posjede pokojnog Sebolda a on je zatražio njegove nekretnine u Šošarskoj vesi čemu su se protivili nasljednici Nikole zlatara i požalili se starijim sucima. Na prizivnom je sudištu potvrđena ova presuda varoškog suda i istaknuto da je sudac Martin naročito odgovarao Nikolu zlatara od kupovine bivših Seboldovih posjeda.⁸³

Zusammenfassung

DIE BEZIEHUNGEN DER GRAFEN VON CILLI ZUR ZAGREBER STADTSIEDLUNG GRADEC

Schon seit dem Jahre 1436, als die Grafen von Cilli die Burg Medvedgrad erworben hatten, plünderten ihre Söldner, angeführt von Wilhelm Stamm, dem Kastellan von Medvedgrad, die Händler von Gradec und beunruhigten die Zagreber Kapitelstadt. Wegen der Schäden und Missetaten, die Stamm mit seinen Soldaten Gradec und seinen Bewohnern zugefügt hatten, wurde Ulrich von Cilli nach durchgeführtem Gerichtsverfahren verurteilt, einen Schadenersatz von 846 Gulden zu bezahlen, doch es fehlt jegliche Mitteilung, dass er dies auch getan hätte. Die Herren von Cilli hatten sich nur zum Schein dem Beschluss König Albrechts von Habsburg unterworfen und die von ihm bestimmten Richter akzeptiert, die die Angaben des Repräsentanten von Gradec untersuchten und die Grafen von Cilli schuldig sprachen. Diese waren nämlich mit Friedrich von Habsburg verfeindet, nachdem sie Kaiser Siegmund am 30. November 1436 von ihren früheren Feudalherren, den Habsburgern, befreit und zu Staatsfürsten erhoben hatte.

Nach Albrechts Tod schlossen sie sich seiner Witwe Elisabeth, einer Tochter König Siegmunds, an, während der Grossteil der ungarischen Edelleute den Jagellonen Wladislaw zum König wählten. Im Bürgerkrieg zwischen Elisabeth und Wladislaw belagerten die Kampfverbände der Grafen von Cilli die Stadt Gradec und eroberten sie im Frühling des Jahres 1441. Zwar forderte der König die Grafen von Cilli schriftlich auf, ihre Truppen zurückzuziehen, und er versprach den Bürgern seine Hilfe, doch wurde ihr Widerstand von dem weitaus mächtigeren Feind früher gebrochen, als diese Hilfe sie erreichte. Schon im Laufe der Belagerung wurde das Suburbium Šošarska ves devastiert, und nachdem die Soldaten Gradec eingenommen hatten, mordeten sie und plünderten seine Bewohner aus, so dass die von ihnen verursachten Schäden sich auf 20.000 Gulden beliefen.

⁸³ MHZ VII, 288, 281, 285.

In ihren Urkunden vom Jahre 1442 bezeichnet die Gemeinde Gradec die Grafen von Cilli als ihre Herren, denen sie die ehemalige Königssteuer von 40 Mark zahlte. Die Grafen von Cilli belegten die Stadt auch mit einer neuen Abgabe, doch ist es nicht bekannt, wieviel sie betrug und wie sie eingezogen wurde. Im Jahre 1441 verlor Gradec de facto die Position einer königlichen Freistadt, obzwar es wie ehemals alljährlich seinen Magistrat erwählte. Um den Gehorsam der Stadtverwaltung kümmerten sich zuverlässige Leute der gräflichen Familie von Cilli und einige von ihnen wurden für die geleisteten Dienste mit jenen Besitzen belohnt, die man Gradecer Bürgern weggenommen hatte. Die Grafen von Cilli entfernten 1448 den Stadtrichter Martin aus seinem Amt, warfen ihn in den Kerker und verteilten sein unbewegliches Vermögen unter ihre Bediensteten. Im Jahre 1450 ernannten sie auch einen Stadtkapitän; dieser wurde von der Militärbesatzung, die in der innerhalb der Stadtmauern errichteten kleinen Zitadelle untergebracht war, unterstützt.

Die Stadtverwaltung erledigte alle ihre Geschäfte auf die gleiche Art und Weise wie zu jener Zeit, als Gradec noch königliche Freistadt war, doch nur in dem Masse wie es den Grafen von Cilli passte. Wenn es um ihre Interessen ging, dann nahmen sie auf die städtischen Privilegien keine Rücksicht. Ihre Anordnungen mussten von der Stadtverwaltung ohne Widerspruch ausgeführt werden, sogar dann, wenn sie zu den üblichen Gepflogenheiten und den erworbenen Vorrechten im Gegensatz standen oder dem Ansehen und dem materiellen Nutzen der Stadt selbst schaden. Der schwerste Schlag aber war für Gradec die Einsetzung ihres Bediensteten Sebold Majer zum Stadtkapitän. Dieser war ein Gewaltmensch, ähnlich wie sein Herr, dem er treu ergeben war und dem er blind aufs Wort gehorchte. Seine Gewalt über die Stadt nützte er dazu aus, um sich zu bereichern: den Bürgern kaufte er für wenig Geld ihre Besitze ab oder er eignete sie sich durch Erpressung an, und dann verkaufte er die so erworbenen Immobilien zum realen Preis. Und die eingeschüchterte Stadtverwaltung führte seine Anordnungen aus und half ihm, solche Praktiken auszuführen.

Sebolds Gewalt über Gradec dauerte nur bis zu Ulrichs Tod; dann übernahm Katharina von Cilli die Aufsicht über die Stadt. Doch die Bürger waren bestrebt, sich auch ihrer Obrigkeit zu entledigen. Schliesslich ordnete im September 1457 König Wladislaw Katharina an, den Bürgern sowohl die in der Stadt befindliche Zitadelle als auch die Verwaltung der Stadt zu überlassen. Sie unterwarf sich zwar der Anordnung des Herrschers, doch zitterten die Bewohner von Gradec auch weiterhin vor ihren Soldaten in Medvedgrad. Sie wendeten sich daher um Hilfe an König Matthias Corvinus. Der Herrscher sagte sie ihnen zu und ordnete Banus Vitovec an, die Gemeinde zu verteidigen und zu beschützen sowie ihre alten Rechte und Bräuche zu bewahren.

Noch im Jahre 1457 wurden auf Anordnung des Königs Wladislaw einige der Besitze, die man zur Zeit der Gewaltherrschaft der Grafen von Cilli weggenommen hatte, ihren früheren Eigentümern zurückerstattet. Doch Sebold veräusserte auch weiterhin in Gradec einige seiner Immobilien, und von den Stadtverwaltungen wurden die Kaufverträge in ihre Grundbücher eingetragen. Viele angesehene Leute in der Stadt hatten sich nämlich durch ihre frühere Zusammenarbeit mit Sebold kompromittiert, und so mancher fürchtete noch immer diesen Machthaber, der auch weiter bei den ehemaligen Anhängern der Grafen von Cilli Unterstützung fand.

Die Bewohner von Gradec konnten erst im Jahre 1461 vollständig befreit aufatmen, nachdem Katharina von Cilli fortgezogen war, und einige der den Bürgern noch während der Herrschaft der Grafen von Cilli zugefügten ungerechten Taten wurden durch Gerichtsverfahren nach dem Tode des ehemaligen Stadtkapitäns Sebold Majer im Jahre 1465 beseitigt.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

ŠIDAKOV ZBORNIK

*U povodu 75. godišnjice života
prof. dra Jaroslava Šidaka
i 30. godišnjice njegova uređivanja
»HISTORIJSKOG ZBORNIKA«.*

Redakcijski odbor

MIRJANA GROSS

IVAN KAMPUŠ

BOGDAN KRIZMAN

JOSIP LUČIĆ

HRVOJE MATKOVIĆ

BERNARD STULLI

Glavni i odgovorni urednik

MIRJANA GROSS

IZDAJE
SAVEZ POVIJESNIH DRUŠTAVA HRVATSKE

